
Granskningsrapport

Granskning av delårsrapport 2014

Botkyrka kommun

*Anders Hägg
Camilla Engström
Sandra Volter
Linda Yacoub
Jan Nilsson*

Oktober 2014

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	1
2.	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.2	God ekonomisk hushållning	7
3.2.1	Finansiella mål	7
3.2.2	Mål för verksamheten	8
3.3	Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur	9
3.4	Resultatanalys och balanskravsavstämning	10
3.5	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	11

1. Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden 2014-01-01 till 2014-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för 2014.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet uppnås utifrån årsprognosen.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande bedömning:

- Delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och huvudsakligen enligt god redovisningssed. De avvikelser som konstaterats gäller redovisning av derivat och säkringsredovisning (RKR:s rekommendation 21) samt angivande av redovisningsprinciper (RKR:s rekommendation 22).
- Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de finansiella mål för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt. Helårsprognosen visar att båda dessa mål kommer att uppnås.
- Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten sker aggregerat per målområde. Utifrån den beskrivning som finns bedöms resultatet i delårsrapporten i stort förenligt med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Detta utifrån det faktum att nämnderna arbetar utifrån fastställda mål och åtaganden samt gör en avstämning kring detta i sina respektive delårsrapporter, som är underlag för kommunens samlade delårsrapport. Vissa av målen följs vidare upp på årsbasis, t ex via nationell statistik och brukarundersökningar, vilket gör att mätvärden inte finns tillgängliga vid tidpunkten för delårsrapporteringen.
- Beskrivning av måluppfyllelsen i kommunens samlade delårsrapport är fortfarande ett utvecklingsområde. Vi bedömer att beskrivningen av måluppfyllelsen i förra årets delårsrapport var tydligare än i denna delårsrapport, eftersom då angavs tendenser per målområde i form av gröna, röda och gula pilar. Att endast ha en verbal beskrivning per målområde, utan att ange några tendenser, bedöms ge kommunfullmäktige sämre möjligheter att *"bedöma läget"*.

Sammantaget kan vi konstatera att kommunen har ett dokumenterat mål- och styrsystem. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen fastställa nämndmål och åtaganden, som ska bidra till de

av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika nämndmålen och åtaganden ska följs upp i såväl tertialuppföljning som i årsredovisning.

I tidigare granskning av kommunens mål- och styrsystem, som sammanfattats i en revisionsrapport daterad i september 2012, konstaterades behov av att utveckla kommunens mål- och styrsystem. Av kommunstyrelsens svar på revisionsrapporten framgår att långsiktigt utvecklingsarbete har startats upp i syfte att uppnå en effektiv ekonomi- och verksamhetsstyrning med fokus på mål och uppföljning som främjar en positiv utveckling av verksamheternas resultat och kvalitet.

Utifrån rekommendation vid förra delårsgranskningen har kommunfullmäktige 2013-11-04, inom ramen för ettårsplan 2014, beslutat om riktlinjer för god ekonomisk hushållning inkl regler för resultatutjämningsreserv (RUR). Vidare fattades beslut att reservera 50 mnkr till RUR av resultaten i boksluten 2010 till 2012.

Förvaltningsberättelsens innehåll bedöms uppfylla RKR:s rekommendation 22. En utvecklingspotential finns dock när det gäller tydlighet kring beskrivning av särskilda händelser samt en samlad bedömning kring statusen på verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerat och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av relevanta dokument
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga delårsbokslutet per augusti samt resultatprognosen för året
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Rapporten är faktagranskad av personal på kommunledningsförvaltningen.

3. Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Kommunens delårsrapport består av förvaltningsberättelse inkl drift- och investeringsredovisning, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt årsprognos.

Kommunfullmäktiges föreskrifter för delårsrapporten återfinns i redovisningsreglementet, som har kompletterats utifrån tidigare granskning inom området. Det nu gällande reglementet fastställdes av kommunfullmäktige 2010-10-28. Nya interna riktlinjer till redovisningsreglementet har utarbetats och är daterade 2014-01-01 och är publicerade i kommunens ekonomihandbok som finns digitalt på intranätet.

Anvisningar för delårsrapporten upprättas av kommunledningsförvaltningen och distribueras till förvaltningarna.

I delårsrapporten saknas en beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper, vilket även påtalades vid förra årets granskning. Enligt RKR¹:s rekommendation 22 ska delårsrapporten som minimum innehålla ett uttalande om att samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen.

Någon sammanställd redovisning i likhet med den i årsredovisningen upprättas inte i delårsrapporten, men däremot redovisas bolagens delårsresultat samt prognoser för helåret inklusive kommentarer. Detta är i enlighet med RKR:s rekommendation 22, eftersom kommunen² understiger de riktvärden som anges för skyldighet att upprätta sammanställd redovisning, såsom:

- De kommunala koncernföretagens andel av kommunkoncernens intäkter, vilket omfattar såväl verksamhetsintäkter som skatteintäkter och statsbidrag, uppgår till minst 30 % (22 %).
- De kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till minst 30 % av kommunkoncernens balansomslutning (18 %).

Följsamhet till RKR:s rekommendation 22 när det gäller förvaltningsberättelsens innehåll kommenteras i delavsnitt 3.3.

¹ Rådet för kommunal redovisning

² Kommunens värde enligt årsredovisning anges inom parantes.

RKR har i maj 2013 publicerat en rekommendation om redovisning av derivat och säkringsredovisning, som gäller fr o m räkenskapsåret 2014. Via den gemensamma internbanken³ har kommunen en omfattande hantering inom detta område, som inte redovisas i delårsrapporten. Utifrån detta är det viktigt att en anpassning sker till denna rekommendation och vi kan konstatera att gemensamma principer inom detta område håller på att tas fram mellan internbanken och berörda avseende säkringsredovisning. Derivatinstrument som utgör tillgångar för kommunen och som inte klassificerar för säkringsredovisning ska värderas enligt lägsta värdets princip.

I kommunens interna riktlinjer till redovisningsreglementet, daterade 2014-01-01, framgår att kommunen under 2014 ska påbörja arbetet med införandet av komponentavskrivning för nya anläggningar. Detta utifrån RKR:s rekommendation 11.4, som gäller fr o m 2014.

Vid granskning av årsredovisning 2013 konstaterade vi vissa mindre avvikelser mot gällande normgivning i form av redovisning av pensionsmedel och pensionsförpliktelser, redovisning av exploateringsverksamhet, sammanställd redovisning och kassaflödesanalys. Vi kan konstatera att redovisning av pensionsmedel och pensionsförpliktelser har åtgärdats, medan redovisning av exploateringsredovisning kvarstår. De avvikelser som avser sammanställd redovisning är inte aktuella i delårsrapporten, eftersom kommunen inte är skyldig att upprätta en sammanställd redovisning. Kassaflödesanalysen är vidare inte en obligatorisk del i delårsrapporten, utifrån RKR:s rekommendation 22.

I delårsrapporten finns en balanskravsavstämning utifrån helårsprognosen som visar på ett balanskravsresultat på 43,6 mnkr.

En mindre differens på 112 tkr finns mellan leverantörsreskontra och redovisning. Enligt uppgift kommer denna differens att vara utredd till bokslutet.

Vi har vidare granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten.

Bedömning

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari till augusti, vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader. De interna föreskrifter och anvisningar som finns ger förutsättningar för att delårsrapporten ska uppfylla de grundkrav som KRL ställer, bland annat kring rapportperiod.

Balanskravet uppfylls enligt den balanskravsavstämning som görs utifrån lämnad helårsprognos.

³ En gemensam internbank mellan Botkyrka, Huddinge och Södertälje kommuner inkl anslutna kommunala bolag kring upplåning och annan finanshantering.

De avvikelser mot gällande normgivning som har konstaterats vid granskningen är beskrivning av redovisningsprinciper (RKR:s rekommendation 22) samt redovisning av derivat och säkringsredovisning (RKR:s rekommendation 21). Av kommunens interna riktlinjer till redovisningsreglementet, daterade 2014-01-01, framgår att kommunen påbörjat arbetet med införandet av komponentavskrivning för nya anläggningar. Detta för att fullt ut följa RKR:s rekommendation 11.4, som gäller fr o m 2014.

I vår översiktliga granskning har det, med reservation för det som beskrivits ovan kring avvikelser från gällande normgivning, inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport är upprättad i strid med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Vi har granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och bedömer att väsentliga poster i huvudsak har periodiserats korrekt. Det felperiodiseringar som trots allt uppmärksammats avser tre fakturor och uppgår till netto 3,6 mnkr, som förbättrat delårsresultatet.

3.2 God ekonomisk hushållning

3.2.1 Finansiella mål

Fullmäktige har i ettårsplan 2014 fastställt följande finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

- Balanskravsresultatet ska uppgå till minst 1 % av skatteintäkterna inkl utjämning
- Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar ska uppgå till minst 60 %

Årsprognosen i delårsrapporten visar på ett balanskravsresultat på 1 % av skatteintäkter inkl utjämning samt en självfinansieringsgrad av kommunens investeringar på 70 %.

Bedömning

Uppföljningen av de finansiella målen för god ekonomisk hushållning bedöms ske på ett tillfredsställande sätt i delårsrapporten. Lämnad prognos över helårsresultat bedöms vidare vara förenlig med de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt.

Utifrån rekommendation vid förra delårsgranskningen har kommunfullmäktige 2013-11-04, inom ramen för ettårsplan 2014, beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning inkl regler för resultatutjämningsreserv (RUR). Vidare fattades beslut att reservera 50 mnkr till RUR av resultaten i boksluten 2010 till 2012.

3.2.2 Mål för verksamheten

I enlighet med flerårsplanen innehåller ettårsplanen för 2014 13 verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning fördelat på sex målområden, såsom:

- Medborgarnas Botkyrka
- Framtidens jobb
- Valfärd med kvalitet för alla
- Grön stad i rörelse
- Kultur och kreativitet ger kraft
- En effektiv och kreativ kommunal organisation

För att bidra till att målen uppfylls har nämnderna formulerat egna mål och åtaganden. I de flesta fall mäts verksamhetsresultaten på årsbasis i årsredovisningen, varför resultatmätt för perioden bara förekommer i mindre utsträckning. Nämnderna har i sina delårsrapporter gjort en egen utvärdering över hur långt man hittills nått. Under rubriken *"kommunfullmäktiges målområden"* i delårsrapporten sammanfattas läget under de sex olika målområdena.

Bedömning

Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten sker aggregerat per målområde. Utifrån den beskrivning som finns bedöms resultatet i delårsrapporten i stort förenligt med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Detta utifrån det faktum att nämnderna arbetar utifrån fastställda mål och åtaganden samt gör en avstämning kring detta i sina respektive delårsrapporter, som är underlag för kommunens samlade delårsrapport. Vissa av målen följs vidare upp på årsbasis, t ex via nationell statistik och brukarundersökningar, vilket gör att mätvärden inte finns tillgängliga vid tidpunkten för delårsrapporteringen.

Beskrivning av måluppfyllelsen i kommunens samlade delårsrapport är fortfarande ett utvecklingsområde. Vi bedömer att beskrivningen av måluppfyllelsen i förra årets delårsrapport var tydligare än i denna delårsrapport, eftersom då angavs tendenser per målområde i form av gröna, röda och gula pilar. Att endast ha en verbal beskrivning per målområde, utan att ange några tendenser, bedöms ge kommunfullmäktige sämre möjligheter att *"bedöma läget"*.

Sammantaget kan vi konstatera att kommunen har en dokumenterat mål- och styrsystem. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen fastställa nämndmål och åtaganden, som ska bidra till de av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika nämndmålen och åtaganden ska följs upp i såväl tertialuppföljning som i årsredovisning.

I tidigare granskning av kommunens mål- och styrsystem, som sammanfattats i en revisionsrapport, konstaterades behov av att utveckla kommunens mål- och styrsystem. Av kommunstyrelsens svar i november 2012 på revisionsrapporten framgår att långsiktigt utvecklingsarbete ska startas upp i syfte att uppnå en effektiv ekonomi- och verksamhetsstyrning med fokus på mål och uppföljning som främjar

en positiv utveckling av verksamheternas resultat och kvalitet. Vi kan konstatera att detta utvecklingsarbete pågår.

3.3 Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur

I förvaltningsberättelsen redovisas vissa viktiga händelser (ej särskild rubrik) under perioden samt en ekonomisk analys av utfall⁴, prognos och balanskrav inkl god ekonomisk hushållning. I berättelsen redovisas även en omvärldsanalys med kommentarer kring samhällsekonomisk utveckling (konjunktur), befolkning och skatteunderlag. Personalperspektivet redovisas i form årsarbetare och sjukfrånvaro.

Förvaltningsberättelsen innehåller en driftredovisning och en investeringsredovisning per nämnd. I berättelsen presenteras också en uppföljning av nämndernas delårsutfall och ett koncentrat av nämndernas årsprognoser. I respektive nämnds delårsrapport finns en mer detaljerad information kring ekonomi och verksamhet, som sammantaget utgör ett referensmaterial till kommunens samlade delårsrapport.

RKR har i maj 2013 publicerat en rekommendation om delårsrapportering, som gäller fr o m räkenskapsåret 2014. Under avsnittet förvaltningsberättelse ska följande avsnitt vara minimum delårsrapportens förvaltningsberättelse:

1. Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under eller efter delårsperiodens slut, men innan delårsrapporten upprättas, och som inte på annat sätt beaktas i delårsrapporten.
2. Upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet.
3. En samlad, men övergripande, redovisning av investeringsverksamheten.
4. En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.
5. En samlad bedömning av om målen för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås.
6. En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.
7. Upplysningar om hur den kommunala koncernen definierats/avgränsats, vilka juridiska personer den består av och hur den förändrats i sin sammansättning under delårsperioden (se rekommendation om sammanställd redovisning).

⁴ Finansiella nyckeltal redovisas inte. Däremot finns verksamhetsmått för vissa av nämnderna.

Bedömning

Förvaltningsberättelsens innehåll bedöms uppfylla RKR rekommendation 22. En utvecklingspotential finns dock när det gäller tydlighet kring beskrivning av särskilda händelser (särskild rubrik) samt en samlad bedömning kring god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv.

3.4 Resultatanalys och balanskravsavstämning

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna för år 2013 och 2014 samt budget och helårsprognos för år 2014.

Resultaträkning (belopp i mnkr)	Utfall Delår 13	Utfall Delår 14	Budget helår 14	Prognos helår 14
Verksamhetens intäkter	603,3	559,3	*)	*)
Verksamhetens kostnader	-3 013,0	-3 090,2	-4 141,9	-4 131,7
Avskrivningar	-136,3	-151,4	-222,7	-230,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 546,0	-2 682,3	-4 364,6	-4 361,7
Skatteintäkter	1 905,4	1 974,1	2 956,1	2 962,7
Generella statsbidrag	925,2	930,9	1 388,7	1 396,4
Finansiella intäkter	174,0	132,7	134,0	178,9
Finansiella kostnader	-165,5	-107,7	-118,8	-152,2
Resultat	293,1	247,7	-4,6⁵	24,1

*) Budget är på detaljeringsnivån nettokostnader och avskrivningar, varför prognosen är på samma detaljeringsnivå.

Resultatet för aktuell period uppgår till 247,7 mnkr, vilket är 45,4 mnkr lägre än föregående års period. Detta beror främst på förra årets återbetalning av tidigare inbetalda premier från AFA på 59,9 mnkr (jämförelsestörande post). Någon motsvarande återbetalning sker inte i år.

Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat på 24,1 mnkr, vilket är 28,7 mnkr bättre än budget (se not 5). Detta beror främst på ökade skatteintäkter inkl utjämning samt ett förbättrat finansnetto.

Balanskravsavstämning finns i förvaltningsberättelsen och balanskravet kommenteras där. Avstämning av balanskravet på helårsbasis, utifrån lämnad prognos, visar ett positivt resultat på 43,6 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att kommunen uppfyller balanskravet.

⁵ Inlagd budget i ekonomisystemet är inkl ombudgeteringar och disponeringar via den s k kompetensfonden. I ettårsplan för 2014 är det budgeterade resultatet efter skatt och finansnetto 20,5 mnkr, dvs en balanserad budget.

3.5 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning inkl gemensamma poster år 2014 visas i nedanstående tabell (belopp i mnkr).

Driftredov per nämnd/verks	Budget 2014	Årsprognos	Avvikelse
Kommunledningsförvaltningen/KS	-280,7	-275,6	5,1
Exploatering/KS	10,0	26,6	16,6
Revision	-3,7	-3,7	0,0
Samhällsbyggnadsnämnd	-144,3	-141,5	2,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-10,8	-10,5	0,3
Teknisk nämnd	-1,8	-5,4	-3,6
Kultur- och fritidsnämnd	-209,9	-208,7	1,2
Arbetsmarkn/vuxenutbildningsnämnd	-210,8	-210,8	0,0
Utbildningsnämnd	-2 142,8	-2 143,4	-0,6
Socialnämnd	-522,2	-524,5	-2,3
Vård- och omsorgsnämnd	-907,2	-907,0	0,2
Summa nämnder	-4 424,2	-4 404,5	19,7
Gemensamma poster	282,3	272,8	-9,5
Totalt	-4 141,9	-4 131,7	10,2

Av tabellen framgår att totalavvikelsen mellan prognos och budget är +10,2 mnkr (inkl gemensamma poster). Nämnderna redovisar sammantaget ett överskott på 19,7 mnkr, varav 16,6 mnkr avser exploatering inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Tre av kommunens facknämnder redovisar underskott, i form av tekniska nämnden (3,6 mnkr), socialnämnden (2,3 mnkr) och utbildningsnämnden (0,6 mnkr). Övriga facknämnder redovisar överskott eller nollresultat.

Utifrån det prognostiserade årsresultatet på driftbudgeten föreslår kommunstyrelsen⁶ att kommunfullmäktige beslutar att uppmana tekniska nämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden att vidta åtgärder i syfte att uppnå balans i förhållande till årets budget.

2013-10-06

Anders Hägg
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsansvarig

⁶ Ordförandeförslag 2014-10-06.